

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCCCXVI. ad annum MCCCCXXIII.

Parisiis, 1644

Capitvla.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15653

ANNO
 CHRISTI
 1322.

dantes eisdem, quod ipsas constitutiones omnes & singulas in suis cathedralibus ecclesiis infra octo dierum spatium postquam illuc delatæ fuerint, clero non exempto, qui de ordinaria, exempto vero, nec non religiosis exemptis, tam militaribus, quam non militaribus, auctoritate nostra, & populo conuocatis, & deinde in primis eorum Synodis solenniter & integraliter faciant publicari. In aliis vero summarie legi procurent, vt crebra huiusmodi lectio harum constitutionum præsentibus præseruet, & posteris notitiam largiatur. Mandamus etiam quod prælati prædicti ad harum constitutionum obseruantiam dent, quantum in ipsis fuerit, operam diligentem. Volumus insuper, quod constitutiones prædictæ ad obseruantiam sui ligent omnes nostræ legationis, & singulos, post duos menses a publicatione prædicta facienda in prædictis ecclesiis cathedralibus numerandos.

CAPITVLA.

I.

Alma mater ecclesia ab vnigenito Dei filio primitus instituta, & a sanctis patribus succedentibus temporum curriculis ordinata constituit, vt metropolitani cum suffraganeis suis annis singulis provincialia celebrare Concilia non omittant, in quibus super obseruantia Canonum, releuatione ecclesiarum, corrigendis excessibus, & moribus reformandis diligens cum eis habeant consilium & tractatum, & faciant ac statuunt quæ circa hæc viderint expedire. Et quia nonnulli prælatorum per plures annos hoc negligenter facere omiserunt, ex quo plura peruenerunt ecclesiarum dispendia, & etiam pericula animarum, monemus archiepiscopos omnes & singulos, vt statutum generalis Concilii super hoc editum diligenter obseruent, sacro approbante Concilio statuentes, vt si archiepisco-

pi faltem in biennio femel loco & tempore opportunis, per se vel per alios, quatenus de iure conceditur, ipsis legitime impeditis, celebrare prouincialia Concilia omiserint, eo ipso tamdiu ab ingressu ecclesiæ sint suspensi, donec negligentiam suam purgauerint prouincialia Concilia celebrando. Episcopi etiam Synodos in suis diœcesibus super prædictis, prout iura volunt, celebrent annuatim. Quod si forte hoc negligenter omiserint, eo ipso ab ingressu ecclesiæ sint suspensi, donec negligentiam suam purgauerint synodalia Concilia celebrando.

Quia vero contingit venientes ad dicta Concilia & Synodos, & redeuntes, aliquoties impediri, & in personis & rebus indebite molestari, statuimus, vt quicumque venientes ad dicta Concilia & Synodos, vel in eis morando, aut etiam redeundo ab ipsis, cœperint, aut in personis vel rebus, eis damna notabilia intulerint, in sententiam excommunicationis incidant ipso factò.

Inter cetera quæ officio prælatorum incumbunt, hoc præcipue desideratur & requiritur, vt in subditis vitæ sanctitas & morum honestas præceptis & prohibitionibus obseruetur. Volentes igitur vt hæc per prælatorum diligentiam impleantur, vniuersos ecclesiarum prælatos, archiepiscopos & episcopos monemus & hortamur in Domino Iesu Christo, vt ipsi in suis Conciliis prouincialibus & episcopalibus Synodis statuunt & ordinent ea quæ ad clericorum vitam, reformationem morum, conuersationis & habitus honestatem viderint expedi-

re,

ANNO
 CHRISTI
 1322.

re, iniungentes his qui sub eis iurisdictionem obtinent, vt de obseruantia statutorum & Canonum in suis visitationibus inquisitionem faciant diligentem : quam inquisitionem referre suis prælatis in proximis Synodis teneantur.

II.

Quia notitia catholicæ fidei cuilibet ortho-
 do est necessaria ad salutem, & eius ignorantia peri-
 culosa quam plurimum & nociua; statuimus vt qui-
 libet rector parochialis ecclesiæ in scriptis habeat
 in Latina & vulgari lingua articulos fidei, præce-
 pta decalogi, sacramenta ecclesiæ, species vitio-
 rum & virtutum, & quater in anno ipsa publicet
 populo, in festis videlicet natiuitatis Domini, re-
 surrectionis, pentecostes, & in assumptione Vir-
 ginis gloriosæ, & in diebus dominicis quadrage-
 si-
 mæ. Quod si rectores in hoc negligentes fuerint,
 per prælatum suum acriter puniantur.

III.

Ecclesiastica iurisdictione a sæculari distincta dig-
 noscitur, & vna per alteram impediri non debet,
 sed potius adiuuari. Quia vero nonnulli sæculares
 iudices statuta Canonum circa hoc edita contem-
 nentes, clericos & alias personas ecclesiasticas super
 rebus suis & causis presbyteralibus iniuriose com-
 pellunt coram se in iudicio litigare: statuimus, & v-
 niuersis prælatis in virtute sanctæ obedientiæ præ-
 cipiendo mandamus, vt statutum felicis recorda-
 tionis Bonifacii papæ VIII. quod incipit: Quo-
 niam, vt intelleximus: in suis Conciliis & episcopa-
 libus Synodis, & in ecclesiis etiam suarum dicece-

sum, vbi expedire viderint, faciant publicari, prædictosque iudices excommunicatos publice nuntiari.

IV.

Quamuis diuinæ legis præcepto sancitum sit, diebus dominicis & festiuis ab omni opere serui-
li abstinere: nonnulli tamen huiusmodi transgre-
dientes præceptum, & rusticalia opera & artificia
manualia diebus prædictis exercere præsumunt.
Ne igitur ex transgressione huiusmodi fidelis po-
pulus indignationem Dei omnipotentis incurrat,
statuimus, vt nullus in diebus dominicis & festiuis
agros colere audeat, aut artificia manualia exercere
præsumat, nisi urgente necessitate vel euidenti pie-
tatis causa, & tunc de speciali licentia sacerdotis.
Transgressores autem præsentis constitutionis per
excommunicationis sententiam a suis ordinariis
puniantur.

V.

Causarum & litium dispendiosa protractio,
quæ plerumque per falsorum testium dicta & aduo-
catorum malitiam procuratur, quatenus fieri po-
terit, iuris est auxilio restringenda. Ideoque statui-
mus vt falsi testes, aduocati, mediatores, & aliter eos
inducentes ad falsa testimonia perhibenda, ipso fa-
cto sententiam excommunicationis incurrant, a
qua, nisi postquam eis satisfecerint, quibus damna
per depositiones & inductiones huiusmodi illata
sint, nullatenus absoluantur: præsentem vero con-
stitutionem prælati faciant in suis ecclesiis cathe-
dralibus & parochialibus diebus solennibus & in
Synodis publicari.

Quamuis honestas morum & habitus decencia omnibus clericis per sacros ordines sint indictæ, in prælati tamen, archiepiscopis videlicet & episcopis eo desiderantur amplius, quo ex susceptæ dignitatis debito in seipsis debent ostendere, qualiter alios fideles deceat in domo Domini conuersari. Volentes igitur vt prælati prædicti in conuersatione, habitu & vestitu aliis exemplum præbeant honestatis; statuimus vt episcopi & superiores prælati succas lineas in publico, & cum eos equitare contigerit, nullatenus tabardos, sed cappas & capellos suæ dignitati deferant congruentes, cappis aut vestibis sericis non vtantur: Missas in solennitatibus maioribus in suis ecclesiis, iuxta sanctorum patrum statuta, & nunquam secrete in capellis suis celebrent, nisi causa legitima & necessaria fuerint impediti. Altaria viatica secum portari faciant, in quibus singulis diebus coram se honeste & deuote Missam faciant celebrari. Horas canonicas cum suis clericis attente recitent, & in ecclesiis suis cathedralibus diuina officia solenniter celebrent, nisi legitime fuerint impediti.

Cum non solum a malo, sed etiam a mali specie, & præcipue quæ scandali occasionem ministrant, sit secundum Apostolum abstinendum, statuimus sacro approbante Concilio, vt nullus clericus sæcularis vel religiosus in quacumque dignitate vel officio constitutus, exemptus vel non exemptus, etiam si pontificali præfulgeat dignitate, sponsalibus, baptismo, aut nuptiis filiorum suorum aut

filiarum, aut nepotum recte descendentium, siue legitimi, siue illegitimi fuerint, audeat interesse: alioquin si clericus beneficiatus fuerit, ipso facto medietate fructuum beneficii vel beneficiorum suorum, illo anno quo talibus sponsalibus, baptismo aut nuptiis interfuerit, sit priuatus, prædicta medietate fructuum in vsum fabricæ ecclesiæ conuertenda. Si vero clericus non beneficiatus fuerit, vsque ad annum eo ipso sit inhabilis ad beneficium obtinendum. Qui vero de bonis ecclesiasticis, filiis aut nepotibus supradictis dotem aut donationem propter nuptias assignauerit, assignatio ipso iure non valeat, & nihilo minus assignans ipso facto in pœnam subtractionis beneficii incidat supradictam. Idem in religiosis, in militaribus exemptis penitus obseruetur. Prælati vero prædicti, qui præmissa vel aliquod præmissorum commiserint, per sex menses a collatione beneficiorum suspensi sint, & beneficia quæ medio tempore vacauerint, per eum ad quem collatio de iure vel consuetudine deuoluitur, conferantur.

VII.

Quia clericorum nonnulli famæ suæ prodigi & salutis, in concubinato publico vitam ducunt enormiter dissolutam: Nos talium vitam corrigere, eorumque abolere infamiam cupientes, monemus omnes & singulos clericos, etiam si sint in dignitatibus, personatibus, aut officiis constituti, vt ipsorum nullus concubinam publice in domo propria vel aliena audeat detinere, sacro approbante Concilio statuentes, quod quicumque clerici post

ANNO
CHRISTI
1522.

duos menses a publicatione constitutionis & monitione huiusmodi in suis ecclesiis per archiepiscopos & episcopos, vel eorum vicarios in Synodis faciendis, concubinam seu concubinas modo prædicto detinuerint, vel dimissam seu dimissas, aut aliam seu alias admiserint, si beneficiati existant, tertia parte fructuum beneficiorum omnium quæ pro illo obtinuerint tempore, ipso facto penitus sint priuati. Si vero per alios duos menses, duos immediate prædictos sequentes, in eodem crimine continuauerint vitam fœdam, alia tertia parte fructuum nouerint se priuatos. Quod si forsan Dei timore contempto, per alios duos menses quatuor prædictos immediate sequentes in peccato perstiterint memorato, reliqua tertia parte fructuum ipsos priuamus, omnino sub pœna excommunicationis præcipientes eisdem, quod ad aliquam partem dictorum fructuum, postquam ipsa vel ipsis, vt prædicitur, priuati fuerint, manus temerarias aliquatenus non extendant. Et si forsan contrarium tentarent, sub interminatione extremi iudicii, prælatis eorum tam diœcesanis quam aliis districte præcipimus, quod ad restituendum totum quod de prædictis tertiis fructuum, seu ipsarum aliqua, postquam modo præfato priuati existerent, occupauerint, seu detinuerint vel consumpserint, per censuram ecclesiasticam ipsos compellere non omittant. Antediætæ vero partes fructuum, & ipsarum quælibet, in cathedralibus & collegiatis ecclesiis, quod ad bona quæ de communi mensa fuerint, ad communem mensam capituli; alia vero re-

demptioni captiuorum communiter applicentur. In parochialibus vero medietatem fabricæ ecclesiæ ipsius, aliam vero redemptioni captiuorum detentorum ab infidelibus applicamus, volentes & mandantes, quod per manus prælatorum suorum, quibus, quod prædictas partes fructuum recipiant & exigant, committimus & præcipimus, quidquid ex dictis fructibus prouenerit, in prædictis vsibus fideliter expendatur. Quod si forte nec adhuc ad cor redierint, sed præsens nostrum contemnentibus mandatum, se ostenderint tam execrandæ turpitudinis amatores, suis prælatis prædictis, & ipsorum cuilibet in virtute sanctæ obedientiæ, & sub animarum suarum periculo districtè præcipimus & mandamus, quod infra quatuor menses a supradictis sex mensibus numerandos, transgressores prædictos qui concubinas præfatas non omnino dimiserint, easdem non admissuri vltius, nec aliam aliquam, seu aliquas amplius recepturi, omnino beneficiis suis priuent, ipsosque in limo peccatorum tam fixos, donec se correxerint, & postea per quinque menses inhabiles esse denuntient ad superiores ordines, & ad quæcumque beneficia ecclesiastica obtinenda. Volumus etiam quod si quis de prædictis, postquam beneficio seu beneficiis priuatus fuerit modo prædicto, manus rapaces extenderit ad dictorum beneficiorum fructus, seu ad aliquam eorum partem, incurrat excommunicationis sententiam ipso facto, a qua non possit absolui, nisi de sic occupatis restitutione integra, & beneficiorum quibus priuati essent, vt

ANNO
CHRISTI
1522.

prædicatur, dimissione plenaria prius factis. Verum quia peccata inulta non vult dimitti Dominus vltionum: statuimus, dicto approbante Concilio, quod clerici non beneficiati tam sacerdotes quam diaconi vel subdiaconi, aut inferiores clerici non promoti, qui non erubescunt concubinas publice detinere, si sacerdos fuerit, capellaniam perpetuam aut temporalem tenere vel habere non possit, & vsque ad vnum annum postquam se a prædicto peccato plene correxerit, ad obtinendum ecclesiasticum beneficium sit inhabilis & indignus. Diaconi & subdiaconi, ac inferiores clerici vsque ad annum post correctionem iam dictam sint ad superiores ordines inhabiles, & ad quæcumque ecclesiastica beneficia obtinenda. Si vero adhuc incorrigibiles persistierint, procedatur per alia iuris remedia contra ipsos. Et quia maiori culpæ iusto Dei iudicio maior debetur & pœna, statuimus quod quicumque in tam profundum peccatorum deuenerit, quod publice concubinam seu concubinas detineat infideles, si beneficiati fuerint, post duos menses memoratos a die publicationis prædictæ in ecclesiis, vt prædicatur, faciendæ, ipso facto priuati sint beneficiis obtentis, cuiuscumque conditionis beneficia ipsa existant, & ipso facto reddantur inhabiles ad quæcumque beneficia obtinenda. Si vero beneficiati non fuerint, ad suscipiendos sacros ordines, & ad obtinenda beneficia penitus sint inhabiles & indigni, ac tam beneficiati quam non beneficiati, qui eas sic detinere præsumpserint, per suos prælatos per biennium ad mi-

nus in carcere detrudantur: quibus etiam per diœcesanos, seu alios dictorum clericorum prælatos pœnæ graues aliæ, prout eorum discretioni videbitur, imponantur. Si tamen hi clerici ad cor redeunt vere pœnituerint de peccato, & ad vitam honestam continuauerint, concedimus quod ipsorum diœcesani cum eis post quinquennium numerandum a sua correctione dumtaxat possint, quo ad ordines & simplicia beneficia obtinenda, misericorditer dispensare. Volumus insuper & mandamus, quatenus prælati omnes & singuli in suis diœcesibus per viros probos & timentes Deum diligentem inquisitionem, quoties expedire viderint, facere non omittant, qui, quot, quales, & vbi fuerint præmissa crimina tam contagiosa & detestabilia committentes, atque ad pœnas suprapositas in ipsos exequendas insurgant viriliter, vt domus Dei strenui zelatores: concubinæ vero publicæ clericorum careant ecclesiastica sepultura.

Sicut iure diuino & humano iustum dignoscitur, quod iuxta mensuram delicti culpabiles puniantur: ita pium & sanctum est, quod rigori detrahatur iustitiæ, vt occurratur insurgentibus periculis animarum. Hoc sane felicis recordationis Alexander papa IV. pii more patris considerans suspensionis & excommunicationis pœnas, quas recolendæ memoriæ dominus Ioannes episcopus Sabinensis apostolicæ sedis legatus contra clericos concubinarios publicos, ac concubinas eorum per suum statutum vel constitutiones tulerat, voluit & commisit prælatis aliquibus, quod pœnas prædi-
ctas

ANNO
CHRISTI
1322.

ctas, maxime propter irregularitatum quæ ex hoc sæpius sequebantur periculum, in pœnas alias rationabiles permutarent. Quia igitur per aliam constitutionem nostram, sacro approbante Concilio, per condignam inflictionem pœnarum contra delinquentes huiusmodi prouidimus, congruenter dicto approbante Concilio statuimus, quod antedicti legati constitutiones prædictas, quod ad suspensionis & excommunicationis pœnas, non ligent de cetero, nec habeant quo ad istud alicuius roboris firmitatem. Prælati & omnibus nostræ legationis, quod absoluere possint a prædictis suspensionis & excommunicationis sententiis omnes & singulos suæ iurisdictioni subiectos, quas propter præmissa incurrerent, eisdem præsentis virtute statuti plenam concedimus potestatem.

Non solum hi qui peccant, sed qui ad peccandum inducunt, pœna debita plectendi sunt, diuinæ legis iudicio pariter & humanæ. Quia vero nonnulli laicorum clericos compellunt in sacris præcipue ordinibus constitutos, vt aliquas mulieres concubinas recipiant, & cum eis in contubernio publice uiuant contra decorem ordinis clericalis, & sacrorum Canonum instituta: nos iniquitatem huiusmodi detestantes, excommunicationis sententiæ ipso facto decernimus subiacere quemlibet, cuiuscumque status aut conditionis existat, nec non vniuersitatem, seu communitatem quamlibet sententiæ interdicti, quæ personam quamuis ecclesiasticam duxerit compellendam ad recipiendum in concubinam mulierem quamcumque,

Sententias vero prædictas in Synodis episcopali-
bus & frequenter in ecclesiis parochialibus volu-
mus & præcipimus publicari.

ANNO
CHRISTI
1322.

VIII.

Canonici & ecclesiarum focii suis episcopis
personaliter assistentes, non debent absentes ab
ecclesia reputari: ideoque iure prouisum est ne
eis, dum in seruitio episcoporum fuerint, bene-
ficiorum sacrorum redditus subtrahantur. Pro-
pterea statuimus, vt nullus a præbendarum sua-
rum perceptione eos audeat impedire. Capitula
vero quæ hoc adimplere renuerint, ad obseruan-
tiam iuris illius per suos prælatos districtius com-
pellantur.

IX.

Cum secundum statuta Canonum vna eccle-
sia vnus debeat esse rectoris, nec beneficia ec-
clesiarum debeant diuidi in plures partes, nisi
adeo ipsarum ecclesiarum facultates abundant,
quod de eis sufficienter possit pluribus seruito-
ribus prouideri: volentes diuisiones beneficiorum,
quæ plerumque sine rationabili causa fiunt, iuris
auxilio refrenare, statuimus vt in qualibet eccle-
sia vni cura ipsius ecclesiæ principaliter per eum,
ad quem de iure pertinet, committatur, cui per
prouidentiam prælati taliter prouideatur, quod
redditibus ecclesiæ possit honeste viuere, & one-
ra curæ & alia incumbentia supportare. In eccle-
siis autem, in quibus beneficia indebite sunt diui-
sa, cum pluribus clericis ipsarum ecclesiarum nec
sufficiant facultates, quando portiones huiusmodi

ANNO
 CHRISTI
 1522.

vacare contigerit, vniantur & assignentur curato, donec, vt præmissum est, prouisionem habeat competentem.

Cum in personis ecclesiasticis ad sacros ordines & beneficia curam animarum habentia promouendis id honestas maior requirat, & amplius desideretur peritia literarum; statuimus vt nullus deinceps clericus ad sacros ordines promoueat, nisi saltem literaliter sciat loqui. Quod si forte secus actum fuerit, prælatus a collatione sacrorum ordinum, quos tali contulit, & promotus ab executione suscepti ordinis per annum nouerint se suspensos, nisi ex causa rationabili & multum necessaria, quatenus de iure conceditur, prælatus super hoc viderit dispensandum.

In ecclesiis tot secundum Canones instituendi sunt clerici, quot possint de earum redditibus commode sustentari. Ideoque statuimus, vt episcopi, eorumque superiores diligenter attendant, vt tot clericos in ecclesiis ordinent, quot sustentari possint de prouentibus earumdem, ne clerici sua numerositate vilescant, & propter facultatum insufficientiam mendicare cogantur in opprobrium ordinis clericalis. Et vt hoc efficacius obseruetur, volumus & mandamus vt prælati infra annum, aut saltem infra biennium, cum consilio discretorum ordinent & prouideant, ipsamque prouisionem in scriptis redactam apud se conseruent, quot clerici ad titulum cuiuslibet ecclesiæ iuxta ipsarum redditus poterunt ordinari. Prælatus vero quicumque, qui prædicta obseruare neglexerit, pluresque quam

vt præmittitur, ad ordines promouendo, vel promoueri per alium faciendo, per annum a collatione illius ordinis, quem contra hoc nostrum prohibitionis statutum contulit, in archidiaconatu illo vel abbatia, vnde clerici taliter ordinati fuerint, eo ipso nouerit se suspensum.

Religiosos decet ab omni calliditate & fraude seipfos retrahere, & omnimodam puritatem in suis actibus obseruare. Quia tamen nonnulli religiosi non solum clerici, sed etiam laici militares, vt quorundam assertione percepimus, habitum sui ordinis sæcularibus clericis fraudulenter conferunt, & clericis per episcopos institutis in ecclesiis locorum, vbi dicti religiosi temporale dominium obtinent, vel partem aliquam recipiunt decimarum, exinde violenter expulsis, clericos illos quibus huiusmodi habitum contulerunt, propria temeritate instituunt, & ministrare faciunt in eisdem; quidam etiam eorundem religiosorum clericos sæculares per episcopos in ecclesiis parochialibus ad ipsos episcopos pertinentibus institutos habitum sui ordinis induunt, & ibidem eos ministrare faciunt, vt sic in locis ipsis ecclesias, earumque redditus suis vsibus valeant applicare: nos has fraudes & violentias detestantes, statuimus vt quicumque religiosi fraudes aut violentias attentare præsumpserint, in sententiam excommunicationis incidant ipso facto, a qua nullatenus absoluantur, donec prælatis & ecclesiis, quos per prædictos excessus læferant, satisfecerint competenter.

Clandestina & occulta beneficiorum collatio-

ANNO
 CHRISTI
 1322.

nes, quas nonnulli prælatorum & aliorum ad quos beneficiorum suorum spectat collatio, faciunt, magnam in ipsis beneficiis varietatem & sic in sinistram suspensionem inducunt, dum beneficia ipsa quorum collationes probari non possunt, per eosdem prælatos plerumque aliis conferuntur, & ob hoc super ipsis beneficiis inter eos, quibus taliter collata fuerant, quæstiones & litigia oriuntur. Ut igitur circa hoc fraudis & varietatis materia amputetur, statuimus ut cum ecclesiasticorum beneficiorum collatio fieri debeat, fiat in capitulo, si consuetudo id obtinet, vel coram notario publico, aut testibus fide dignis, vel cum patenti ipsius prælati litera, vel alterius, seu aliorum quorumcumque ad quos beneficiorum spectat vel spectare debet dicta collatio, præsentibus testibus in litera ipsa collationis insertis, per quæ probari possit collatio, & de ea nullatenus dubitari: alias volumus quod collatio ipsa nullius obtineat roboris firmitatem, seu nullius penitus sit momenti.

X.

Parochiarum diuisio a sanctis patribus instituta certitudinem parochianorum & decimarum debitam solutionem inducit. Cum vero libertas mutandi parochiam per abusum, qui in quibusdam partibus inoleuit, parochianis indifferenter conceditur, parochianis ipsis subtrahendi decimas præstat occasio, & ecclesiis iniuria in decimarum, primitiarum, oblationum & aliorum iurium subtractione damnabile irrogatur: sed quia in plerisque locis nostræ legationis talis, ut accepimus, inoleuit

abusus, quod si parochianus vnus ecclesiæ die resurrectionis, seu alio solenni in alia parochia sacram communionem accipiat, vel quia alterius ecclesiæ parochianum velle se esse asserat, extunc, quoad decimas reales & personales & alia iura parochialia, parochianus illius in qua communicauerit, vel parochianum se velle esse dixerit, censeatur: volentes abusus prædictos iuris remediis extirpare, statuimus vt in ciuitatibus, castris, municipiis, in quibus parochiæ limitatæ non sunt, per episcopos vel alios prudentes viros, quibus hoc episcopi commiserint, infra annum a die publicationis constitutionis huiusmodi per certos terminos limitentur. Postquam vero sic parochiæ fuerint limitatæ, nec parochianis de vna parochia modis præmissis ad aliam se mutare, nec alteri parochiali rectori ipsos sic recipere liceat: alioquin & sic se transferens & recipiens in sententiam excommunicationis incurrant, & nihilo minus prima ecclesia decimis & aliis obventionibus sibi debitis non priuetur. Si vero inter diuisas dioeceses fuerit limitatio huiusmodi facienda, quilibet prælatorum aliquas certas personas assignet, per quas parochiæ quæ confusæ esse non debent rationabiliter limitentur. Quod si personæ istæ conuenire non potuerint, tertius prælatus vicinior ad limitationem faciendam communiter inuocetur, per quem vna cum prædictis termini parochiarum & fines dioecesium limitentur.

XI.

Vt fraudes, quas diuersis modis religiosi in dandis decimis animalium & noualium adhibent, a

ANNO
 CHRISTI
 1522.

prælati & ecclesiarum rectoribus cautius euitentur, statuimus vt postquam religiosi per diœcesanos requisiti fuerint super fraudibus huiusmodi nullatenus adhibendis, religiosi ipsi qui huiusmodi fraudes commiserint, in Synodis episcopalibus, & in maioribus locis ipsarum diœcesum excommunicati publice nuntientur, & nihilo minus prælati constitutionem super hoc editam cum diligentia exequantur.

XII.

Monasteriorum damna quæ per alienationes ab ipsorum abbatibus & conuentibus, prioribus aliis administratoribus quibuscumque indebite fiunt, refrenare volentes, statuimus vt prælati in Synodis suis pœnas in constitutione felicis recordationis domini Clementis papæ V. contentas denuntiare, & eas in subditis suis exequi non omittant. In exemptis vero si alienationes huiusmodi fecerint, hoc superiori ipsorum locorum ordinarii denuntient, vt per eos reuocentur alienationes huiusmodi, & puniantur talia facientes.

Regularis obseruantia a sanctis patribus instituta commode obseruari non potest, nisi circa eiusdem custodiam inter professores ordinum congregatos ad istud frequens discussio & tractatus diligens habeatur. Quia vero per negligentiam abbatum & priorum signanter ordinis sancti Augustini, qui canonici regulares vocantur, ac sancti Benedicti, videlicet monachorum nigrorum, pro vt accepimus, præfatæ constitutionis obseruantia totaliter est omiffa: in virtute sanctæ obedientiæ præ-

cipimus & mandamus, vt iuxta Lateranensis Concilii prouisionem circa hoc factam, religiosi prædicti, exempti & non exempti, infra legationis nostræ terminos constituti, de triennio in triennium loco & tempore opportunis Concilia celebrent, & faciant omnia quæ in statuto præfati Concilii continentur. Qui autem implere præmissa neglexerint, præter pœnas graues infligendas eisdem, maledictionem omnipotentis Dei, velut tam salubris transgressores præcepti, se nouerint incurfuros.

Spretionibus monasteriorum & aliorum religiosorum locorum, quæ plerumque per milites & potentes contra statuta canonica hostiliter deuantur, remediis opportunis occurrere cupientes, inhihemus, ne quæuis ecclesiasticæ vel sæculares personæ monasteria seu grangias, vel quælibet alia ipsorum loca grauent, aut opprimendo deuantent, bona ipsorum siue victualia diripiendo, aut ad exactiones eis in pecunia persoluendas per pignorationes rerum suarum, aut etiam vassallorum, seu aliis modis illicitis indebite compellendo: alioquin per prælatos ad requisitionem religiosorum ipsorum per sententiam excommunicationis in personas, ac interdicti in loca & vassallos eorum, ab insolentiis huiusmodi compescantur. Prælati vero per religiosos huiusmodi requisiti, circa sententias proferendas & etiam publicandas se reddant in omnibus promptos, sollicitos & attentos.

Vt monasteria in quibus mulieres religionis ordinem profitentur, cautela debita & sufficienti diligentia valeant custodiri; statuimus vt prælati, in
quo-

ANNO
CHRISTI
1322.

quorum diœcesibus monasteria ipsa consistunt, vel prælati sui ordinis, qui iurisdictionem in eis exercent, de priuilegio vel de iure, certos viros antiquos, probatos & honestos, omni suspicione carentes, & maxime sui ordinis, si haberi potuerint, deputent, qui circa ipsarum custodiam inuigilent diligenter, curam adhibentes sollicitam, ne quiuis sæculares vel religiosi suspecti ad eas intrent, vel ipsæ exeant ad eosdem. Si vero ex aliqua rationabili causa aliquæ bonæ & non suspectæ personæ ad eas intrare debuerint, vel ipsæ exire ad eas, hoc fiat de voluntate expressa illius, qui, vt præmissum est, ad custodiam earum fuerit deputatus, de licentia illius qui monasterio illi præest. Eis etiam cum dictis personis confabulari non liceat, nisi sub testimonio duarum vel trium sororum loco conuenienti & hora congrua: nec in confabulatione absque causa necessaria contrahant magnam moram. Contrarium vero facientes in sententiam excommunicationis incidant ipso facto.

XIII.

Hospitalitatem quam ex pietatis officio de iure a clericis, & maxime ecclesiarum rectoribus imperitari conuenit transeuntibus, seruari volentes, statuimus vt parochialium ecclesiarum rectores & curati, secundum facultatem bonorum suorum, religiosos, pauperes & peregrinos transeuntes caritative recipiant & pertractent in locis, nisi vbi ad hoc sit domus aliqua specialiter deputata. Rectores & curati prædicti diligenter inuigilent, vt domus huiusmodi sic conuenienter paratæ sint, quod hospitalitas ipsa, ad quam deputatæ fuerint, in eis de-

bite obseruetur, & ad hoc rectores ipsi per ordinarios compellantur.

ANNO
CHRISTI
1322.

XIV.

Ambitionis improbæ & cupiditatis peruersæ studium, per quod ad beneficia nondum vacantia via damnabiliter aperitur, refecare & præcludere affectantes, statuimus vt nulli ecclesiarum patroni ad ecclesias, in quibus ius patronatus obtinent, antequam vacent, cuiquam præsentationes concedant: quas si forte concesserint, eo ipso irritæ sint penitus & inanes. Clerici vero qui huiusmodi literas præsentationis impetrant, vel pro quibus ipsis scientibus vel consentientibus ab alio impetrantur, ad ecclesias ipsas obtinendas in ipsa vacatione reddantur inhabiles ipso facto.

Nonnulli ecclesiarum patroni pueros infantes, & alios in ecclesiis, in quibus ius patronatus obtinent, & in aliis violenter intrudunt contra Canonum instituta, ecclesiarum ipsarum redditus sæpius vsurpantes. Cum igitur intrusiones & detentiones prædictæ sacris sint Canonibus inimicæ, statuimus vt nullus deinceps excessus tam damnabiles attentare præsumat: alioquin contrarium facientes ipso facto sententiam excommunicationis incurrant, & quousque ecclesiæ & prælato satisfecerint, nullatenus absoluantur. Prælati vero in suis ecclesiis denuntiari excommunicatos nominatim faciant talia committentes. Si autem prælati in denuntiatione huiusmodi post duos menses, postquam ad eorum notitiam peruenerit, negligentes fuerint, aut tales intrusos in eisdem ecclesiis instituerint, a col-

ANNO
CHRISTI
1322.

latione beneficiorum per sex menses nouerint se
suspensos : intrusi & minores quidem si postquam
ad ætatem discretionis peruenerint, maiores autem
ex quo dictæ intrusioni consenserint, tale benefi-
cium scienter detinere præsumperint, eo ipso per
biennium reddantur inhabiles ad ecclesiasticum be-
neficium obtinendum.

Cum ad ecclesias, in quibus diuersi tale ius obti-
nent patronatus, plures clerici ab eisdem patronis
in discordia præsentantur, sæpe contigit, quod ali-
qui ex clericis præsentatis cessiones sibi fieri procu-
rant ab aliis ad eandem ecclesiam taliter præsentatis,
credentes ex huiusmodi cessionibus ius sibi ac-
crescere ad ipsam ecclesiam obtinendam. Nos itaque
cessionem huiusmodi fieri prohibentes, decernimus
ex eis nihil iuris accrescere ipsis clericis procurantibus
sibi fieri huiusmodi cessiones, & nihilo minus ea
vacatione & vice ipso facto reddantur inhabiles
ad id beneficium obtinendum.

Filiis ac nepotibus eorum qui in ecclesiis ius obti-
nent patronatus, de iure non licet rectores ecclesiarum
ipsarum indebitis prandis & exactiõibus ag-
grauare. Quia vero quamplures patronorum, ut re-
latione certa didicimus, [dictos rectores] plura &
immoderata prandia ab ipsis rectoribus extor-
quent; Nos talium excessus reprimere volentes,
statuimus ut patroni ecclesiarum exactiões huius-
modi deinceps facere non præsumant. Vbi autem
dicti patroni prandium se habere asserunt de con-
suetudine, non possit sine scandalo remoueri, sta-
tuimus ut eo casu descendentes ab vno patrono, vel

pluribus, seu omnibus, si ad hoc omnes simul conuenire voluerint, cum moderata familia, cum quantâ vnus pater eorum recipere consuevit, vnum prandium a rectore ecclesiæ recipiant, iuxta facultates ecclesiæ moderatum: alioquin prandium ipsum per episcopum in certa quantitate pecuniæ æstimetur, quæ pecunia inter patronos omnes prædictos per episcopum vel alium de eius mandato diuidatur. Si quis vero patronorum contra statutum huiusmodi venire præsumperit, tamdiu iure præsentandi careat, donec rectori ipsi, aut successori eiusdem satisfecerit competenter, apud alios remanente, qui in obseruantia statuti huiusmodi minime deliquerit.

XV.

Sacri confectio chrisma^{ti} solis episcopis eorumque superioribus est concessa, & ab eis est annis singulis celebranda, a quibus etiam omnes ecclesiarum rectores in suis diocæsisbus constituti nouum chrisma, iuxta præcepta Canonum, debent recipere, & concremato veteri, nouo uti. Quia vero in obseruantia dictorum Canonum plerique se exhibent negligentes, statuimus vt clerici religiosi, & alii exempti & non exempti annis singulis chrisma nouum a suo diocæfano episcopo, vel ab eo qui ex officio suo tenetur illud distribuere, postulent & requirant: alioquin vtentes veteri chrismate in baptismo, ipso facto per sex menses a perceptione beneficii; negligentes vero in petendo, per tres menses, ab officio sint suspensi, exemptorum priuilegiis quæ circa hoc obtinent, * super saluis.

* f. femper

ANNO
CHRISTI
1322.

XVI.

Vt quadragesimæ & quatuor temporum ieiunia a sanctis patribus instituta, quæ multorum effrenata infringit gulofitas, diligentius obseruentur, statuimus vt nullus fidelis in ætate legitima constitutus, carnes in quadragesima vel in quatuor temporibus comedere audeat * nullo modo: alioquin transgressores prohibitionis huiusmodi in sententiam excommunicationis incidant ipso facto. Hæc vero sententia in Synodis episcopalibus, & in parochialibus ecclesiis singulis diebus dominicis & festiuis a septuagesima vsque ad pascha solenniter publicetur: vendentes etiam carnes publice in supradictis temporibus eo ipso sententiam excommunicationis incurrant. Circa infirmos vero, quos vrgens cogit necessitas, seruetur quod super hoc Canones decreuerunt.

XVII.

Reuerentia specialis quam cuncti fideles ecclesiæ Dei exhibere tenentur, merito nos inducit vt eos qui per illicitos actus diuina officia quæ in ecclesiis celebrantur, perturbare præsumunt, adiectione poenæ debitæ compescamus. Ideoque vniuersis ecclesiarum prælatis præcipiendo mandamus, vt constitutionem felicis recordationis Gregorii papæ V. quæ incipit; Decet domum Domini; contra sæculares iudices, qui causas in ecclesiis audiunt, in ecclesiis suarum diocesum faciant publicari, & iudices ipsos nihilo minus moneant, & inducant vt ab huiusmodi diuinorum officiorum perturbatione desistant: alioquin contra eos pro-

M iij

cedere per censuram ecclesiasticam non omittant, sententias insuper per eosdem prolatas denuntient virtute dictæ constitutionis nullius obtinere roboris firmitatem.

ANNO
CHRISTI
1522.

Cum negotiationis nundinæ & fori cuiuscumque tumultus a iure in ecclesiis fieri sint penitus interdicti, eo quod per hoc diuina possunt impediri officia, & euidentis præbeatur occasio ad multa enormia in ecclesiis committenda: statuimus vt quicumque talia vel aliquid prædictorum in eis exercere præsumperint, ipso facto excommunicationis sententia sint ligati.

Macellum vero in cœmeteriis sub eadem poena fieri prohibemus. Sacristæ autem * siue thesaurii cathedralium & collegiatarum, ac rectores parochialium ecclesiarum, diligenter attendant vt negotiatores huiusmodi ab ecclesiis suis abiiciant, & negotiationes quæ earum dehonestant decorem, in eis fieri non permittant. Qui circa hoc negligentes extiterint, per suos ordinarios puniantur.

* f. the-
saurii

Locus ob-
seurus.

Nonnulli temporalem iurisdictionem indebite exercentes, & alii immunitatem ecclesiasticam, confugientes ad ipsam defensare tenentur exquisitis fraudibus infringere moliuntur. Quosdam enim confugientium huiusmodi, vt habet fide digna relatio, intra ipsam ecclesiam constringunt compedibus & catenis; quosdam vero sic arcte custodiunt, vt eis victualia non possint aliquo modo ministrari: alios etiam dormire vel quiescere non permittunt, & quandoque eos vulnerant, mutilant, comburunt & occidunt, & aliis modis affligunt contra

ANNO
CHRISTI
1322.

ecclesiasticam libertatem. Volentes igitur horum
ausus temerarios iuris remedio refrenare, statui-
mus ne aliquis seu aliqui præfatis modis vel aliquo
ipforum infringere ecclesiasticam audeant liberta-
tem: alioquin officiales, episcopi, & alii, atque eis
præstantes in his scienter consilium, auxilium &
fauorem, in sententiam excommunicationis inci-
dant ipso facto. Si vero communitas hæc fecerit,
vel fieri præceperit, eo ipso ecclesiastico subiaceat
interdicto, pœnis & aliis in iure statutis in suo ro-
bore duraturis.

Domus Dei quæ ad eius laudem specialiter de-
putantur, per nonnullos nobiles & potentes præ-
latorum licentia incastellantur, vallantur, & for-
taliis contra sanctorum patrum statuta muniun-
tur, & in seruitutem indebite rediguntur. Ideoque
statuimus, vt nullus prædictorum temeritate pro-
pria quascumque ecclesias aut cœmeteria incastel-
lare, seu vallare audeat, nisi ex magna & ineuitabi-
li causa: alioquin si personæ singulares extiterint,
in excommunicationis, terræque eorum interdi-
cti sententias incidant ipso facto. Si vero commu-
nitas hoc definierit, vel fieri præceperit, ecclesia-
stico subiaceat interdicto. Sententiæ vero prædi-
ctæ in Synodis per episcopos solenniter publicen-
tur.

Quia cælestis illa Ierusalem mater nostra libera
est libertate quam contulit ei Christus, iustum &
dignum dignoscitur, quod quæ ipsius sunt, liberta-
te gaudeant vniuersa. Sed proh dolor, draco ille
antiquus serpens inimicus naturalis Christi sponsæ,

a timore Dei corda mundanorum hominum sic auertit, & contra libertatem ecclesiasticam sic permouit, quod personas ipsius lædere, ac capere decimas, & alia bona eius capere, & vastare illius loca, & interdum, pro pudor, ecclesias ipsas ac monasteria inuadere, destruere, ac cremare, ac iura ecclesiæ violare diuersimode ausu sacrilego non verentur. Nos igitur præmissa tam grauiam, tam horrendam, tamquam sacris Canonibus inimicam, de medio tollere cupientes, sacro approbante Concilio duximus statuendum, quod quicumque, cuiuscumque status, religionis aut conditionis existant, prædicta vel aliquod prædictorum commiserint, seu committentibus præbuerint scienter consilium, auxilium, vel fauorem, præter alias pœnas a iure positas contra tales, viuentes quidem ab ingressu arceantur ecclesiæ, morientes vero, quoad vsque plene satisfactum fuerit damna passis, careant ecclesiastica sepultura. Volumus insuper, quod nisi facta satisfactione prædicta nullus possit ipsos absoluere ab his pœnis. Verum quia plerumque humanus pudor a peccando cohibet, quos ab hoc non retrahit timor Dei; statuimus quod in ciuitatibus seu locis aliis quibuscumque, in quibus principales malefactores prædicti fuerint, seu personæ prædictæ ecclesiasticæ, aut antedicta bona ex certa scientia recepta & detenta extiterint, quamdiu dicti malefactores, aut bona ecclesiæ præmissa in ipsis fuerint, cessetur inibi totaliter a diuinis. Mandamus nihilominus prælatis omnibus, quod ipsi in suis ecclesiis cathedralibus & parochialibus suarum diocesium præsen-

præsen-

ANNO
 CHRISTI
 1322.

præsentem constitutionem frequenter faciant pu-
 blicari.

XVIII.

Cum generalis Concilii Viennensis statu-
 tum eos qui in gradu prohibito nuptias contra-
 hunt, excommunicationis decernat sententiæ sub-
 iacere, & prælati circa eius publicationem fuerint
 hætenus negligentes: statuimus, & in virtute san-
 ctæ obedientiæ præcipiendo mandamus, vt ipsi
 ecclesiarum prælati in cathedralibus & parochia-
 libus ecclesiis, quatuor anni festis præcipuis, & in
 diebus dominicis quadragesimæ, dictam genera-
 lis Concilii constitutionem faciant publicari.

XIX.

Detestandam prælatorum auaritiam, ac alio-
 rum qui iurisdictionem ecclesiasticam in ecclesiis
 obtinent, quæ labem simoniæ continet, extir-
 pare volentes, sacro approbante Concilio statui-
 mus, vt nullus archiepiscopus, vel episcopus, abbas,
 archidiaconus, archipresbyter, aut quiuis alius,
 ad quem spectat clericorum præsentatio, officia-
 les eorum seu portarii, pro ordinibus collatis seu
 conferendis, vel quocumque actu vel * licentia ip-
 sos ordines præcedente, quidquam recipere au-
 deat: alioquin si laicus fuerit, ipso facto senten-
 tiam excommunicationis incurrat: si vero clericus,
 qui nondum ecclesiasticum beneficium obtinet,
 vsque ad biennium eo ipso reddatur inhabilis ad
 ecclesiasticum beneficium obtinendum: si autem
 beneficiatus extiterit, vt decanus, archidiacono-
 nus, abbas sæcularis, archipresbyter, vel quiuis alius

* litera

iurisdictionem habens, ipso facto a perceptione beneficii sit suspensus, donec duplum eius quod receperit restituat, cuius medietas clerico, a quo recepta fuit pecunia, alia vero medietas fabricæ cathedralis ecclesiæ applicetur. Prælati vero, si de eius conscientia vel mandato quidquam receptum fuerit, eo ipso a collatione ordinum sit suspensus, quousque duplum eius quod receptum est restituat, vel restitui faciat, dicto modo inter fabricam ecclesiæ diuidendum.

Ordinati vero, si post receptionis ordines pro scripturæ labore, charta & cera aliquid offerre voluerint, hoc accipi minime prohibetur: ita tamen, quod hæc gratuita oblatio summam quinque morobetinorum vsualis monetæ aliquatenus non excedat: a pauperibus autem aut nihil, aut minus recipiat pro prædictis. Archiepiscopi autem vel episcopi seu vicarii eorum, & ipsis in remotis agentibus vel sede vacante, vicarii per capitulum deputati nihil omnino recipiant pro præsentatione ad ordines, vel præsentationis literis, alteri episcopo facienda: alioquin eo ipso * in incidant su-
prædictas.

* in per-
nas incidit
sup.

Quorumdam clericorum & laicorum abusum, qui clericos de nouo promotos non permittunt in suis ordinibus ministrare, priusquam eis adhibeant per vnum aut plures dies prandia & conuiuia sumptuosa, vel certam præparent quantitatem pecuniæ, extirpare volentes, statuimus, vt cum clerici qui ad titulum alicuius ecclesiæ ad subdiaconatus, diaconatus, aut presbyteratus ordines sint pro-

ANNO
 CHRISTI
 1522.

moti, nouiter celebrare voluerint, alii clerici illius ecclesiæ eos libere admittant, & eis ad celebrandum ministrent ecclesiæ paramenta, celebrationi ipsorum caritatiue & amicabiliter assistentes; eisdem etiam secundum quod ordo ipsorum exegerit, portionem integraliter conferant & assignent. Quod si contra hoc nostræ constitutionis edictum clerici quidquam malitiose commiserint, exegerint, aut perceperint, quarta parte fructuum & prouentuum beneficii quod in dicta ecclesia obtinent, sint priuati, exigenda per eum cui diocesanus commiserit, & fabricæ illius ecclesiæ applicanda. Laici vero, si clericis nouiter promotis contra hoc quidquam molestiæ aut contradictionis obiecerint, in excommunicationis sententiam incidant ipso facto, consuetudine quauis contraria non obstante.

Vt simoniaca labes, quæ vacantibus ecclesiis a patronis & clericis damnabili cupiditate & ambitione frequenter committitur, pœnarum formidine refrenetur, statuimus vt nullus patronus pro præsentatione ad ecclesiam in qua ius obtinet patronatus, pecuniam aut quodcumque munus recipiat, siue donum; nec clericus audeat per se aut per alium pro præsentatione præmissa munera promittere vel donare: alioquin & præsentans illa vice iure præsentandi sit ipso facto priuatus, & præsentato clerico nihil iuris ex præsentatione huiusmodi acquiratur, nec etiam ab aliis patronis ea vice ad ecclesiam illam valeat præsentari. Vt autem circa hoc omnis sinistra suspicio conquiescat, præ-

cipimus, quod prælatus, ad quem institutio pertinet, a præsentato clerico antequam in beneficio ipsum instituat, corporale recipiat iuramentum, quod pecuniam vel aliud munus quodcumque patrono aut alii pro eodem pro præsentatione huiusmodi nec promisit, nec dedit per se vel per alium quoquo modo.

Gratia si non gratis datur & recipitur, gratia non est. Nonnulli vero prælatorum, ut accepimus, cum beneficia conferunt, occasione collationis factæ fructus eorundem beneficiorum, aut aliquam ipsorum partem, seu summam aliquam pecuniæ exigere ac retinere præsumunt. Cum igitur corruptelam huiusmodi sacri Canones detestentur, iubemus ne episcopi, vel quivis alius ad quem beneficii collatio pertinet, ratione collationis huiusmodi beneficii aut *chanriæ, seu alio quocumque quæsito colore, aliquid præsumant per se vel per alium exigere, seu etiam retinere: nec notarius seu scriptor quidquam nisi moderatum exigat pro collationis litera & sigillo; sed ille libere fructus ipsos percipiat, cui beneficium est collatum. Quod si aliquis ad quem collatio beneficii spectat, contra præmissa fecerit, eo ipso a collatione beneficiorum per sex menses nouerit se suspensum, & beneficia ad collationem suam spectantia, quæ medio tempore vacauerint, per eum ad quem collatio ipsorum de iure vel de consuetudine deuoluitur, conferantur.

XX.

Ignorantia quæ mater cunctorum errorum esse

ANNO
CHRISTI
1322.

dignoscitur, in clericis qui ad animarum curam & docendi officium assumendi sunt, est diligentius euitanda. Ideoque ab eis studiose vigilandum est, vt per sollicitudinem studii eam a se abiiciant, quasi pestem. Volentes igitur vt clerici ad ecclesiasticos ordines promouendi vtilius in scientia valeant informari, optantes etiam, vt constitutio Lateranensis Concilii effectum debitum sortiatur, statuimus vt in qualibet ciuitate & in aliis locis insignibus, duobus vel tribus in vnaquaque diœcesi, vbi & prout prælatis considerata diœcesis qualitate & latitudine videbitur expedire, ponantur magistri in grammatica, qui scholares in dicta scientia instruant & informant. In ciuitatibus vero solennibus magistri in logicalibus deputentur, & eis salaria de circumadiacentibus ecclesiis ipsis prælatis subiectis assignentur secundum ordinationem & prouidentiam eorundem. In locis quoque maioribus, vbi opulenta monasteria sunt constituta, vel collegiata ecclesiæ sæculares consistunt, magistri in grammatica statuuntur, quibus per abbates & conuentus de ecclesiarum redditibus eis pleno iure subiectarum, in quibuscumque existant diœcesibus, prouideatur de salario competenti.

Vt autem clerici ad proficiendum in scientia facilius inducantur, statuimus quod volentes studio literarū insistere, pro tempore quo insistent, eidem fructus beneficiorum suorum vsque ad triennium percipiant, aut etiam maiori tempore, si hoc prælatis & suis capitulis expediens videatur. Negligentes vero in scientia proficere, si ad hoc apti fuerint,

per subtractionem beneficiorum suorum ab ordinariis compellantur. Et vt hoc salubre statutum efficacius valeat obseruari ; volumus & mandamus, quod quilibet prælatus aliquem de ecclesia sua specialiter deputet, qui de magistris & eorum salariis curam habeat, ac eis prouideri faciat, prout superius est expressum. Qui si negligens fuerit, per episcopum pro negligentia puniatur. Nos vero prælati in virtute obedientiæ districte præcipimus, vt in proximis Synodis in suis diocæsis celebrandis hanc nostræ constitutionis ordinationem diligentius exequantur. Per hoc autem circa dignitates, quibus onus annexum est prouidendi de salario magistro in grammatica, nihil intendimus immutare.

Cathedrales ecclesiæ personis literatis, prouidis & discretis indigent, per quos verbum Dei recte prædicari valeat, & causarum ambiguitates & strepitus commodius expediri. Volentes igitur, vt beneficiati in ipsis ecclesiis opportunitatem habeant proficiendi in scientia, & possint bonis moribus informari, statuimus vt in qualibet cathedrali & collegiata ecclesia aliqui etiam ex beneficiatis apti & docibiles, iudicio episcopi vel prælati sui & capituli, saltem vnus ex decem de residentibus, assumantur, qui ad studia generalia theologiæ, iuris canonici ac liberalium artium accedere compellantur, & ibidem vtiliter perseuerare tempore debito, donec ad statum scientiæ competentem perueniant, & medicinæ quo ad illos quibus ipsas audire a iure non est prohibitum, idem volumus obseruari. Si

ANNO
 CHRISTI
 1522.

autem electis & approbatis tempore quo episcopo & capitulo expedire videbitur, fructus beneficiorum, distributionibus quotidianis dumtaxat exceptis, integraliter assignentur, consuetudinis vel constitutionis statuti illius ecclesiæ obstaculo non obstante. Prælati vero sub interminatione diuini iudicii præcipimus & mandamus, vt præsentem constitutionem in proximis Synodis diligenter exequi non omittant.

X X I.

* commi-
 sione

Ecclesia Dei, in qua celebrantur diuina officia & sacramentum eucharistiæ consecratur, purgari debet, ne * communicatione infidelium cum fidelibus profanetur. Volentes igitur abusum euellere, qui in quibusdam partibus inoleuit, quo infideles fidelibus se immiscent cum diuina officia in ecclesia celebrantur, ex quo scandalum frequenter oritur, & fidelium deuotio impeditur; præsentem prohibemus ediçto, ne quiuis infideles in ecclesiis interesse præsumant dum diuina celebrantur officia. Quod si forte ex aliqua necessitate vel rationabili causa in ecclesia dum celebrantur diuina, & Missa specialiter, eos interesse contigerit, postquam præfationem Missæ sacerdos inceperit, ab ecclesia per sacristam in secretiori loco, vel alio apto, iuxta ecclesiam recludantur: defendentes vero ipsos, vt prædicitur, & impediens ne ab ecclesia expellantur, ipso facto sententiam excommunicationis incurrant.

Nouit hostis Dei calliditas sub ouina pelle lupum inducere, ac sub mellis similitudine fel inferre,

contra quod a Christum colentibus, ne fallantur, est cautela diligens adhibenda. Quia igitur in nocturnis vigiliis, quas in ecclesiis fieri aliquorum simplicium deuotio introduxit, nefanda sæpe ac enormia sub hac boni specie committuntur, ipsas fieri de cetero firmiter prohibemus. Infideles vero quoscumque ad vigiliis istas adducere seu tenere, aut procurare quod tumultum ibi faciant suis vocibus, vel quibuslibet instrumentis, execrabile reputantes, statuimus quod quicumque circa infideles dumtaxat contra præmissa fecerit, seu aliquod præmissorum, viuens quidem ab ingressu arceatur ecclesiæ, ac moriens ecclesiastica careat sepultura.

Sicut fidelis populus ab infideli est fidei professione diuisus, sic eum decet conuersatione & moribus ab infidelium ritibus segregari. Ne igitur Christianæ fidei professores Iudæorum & Sarracenorum superstitionibus polluantur, & simplicium animi ad eorum perfidiam inclinentur, sub excommunicationis pœna, quam ipso facto incurrant, firmiter inhibemus, ne Christiani Iudæorum aut Sarracenorum nuptiis vel sepulturis intersint, nec eorum ritus in his signanter aliquo modo imitentur.

Absurdam & irrationabilem corruptelam quæ in Christianæ fidei vergit opprobrium & iacturam, qua contra sanctiones canonicas Iudæi & Sarraceni Christianis in publicis præficiuntur officiis, sub quorum prætextu Christianis plurimum sunt infesti, extirpare volentes, vniuersis ecclesiarum prælatis sub interminatione diuini iudicii præcipimus & mandamus, vt sanctorum patrum statuta super
hoc

ANNO
 CHRISTI
 1311.

hoc edita per excommunicationis sententiam & aliarum pœnarum appositionem faciant inuiolabiliter obseruari.

*f. Addi-
 lationē
 f. C. &
 conuer-
 sionē fid.

* Ad dilationem fidei Christianæ & conuersationem fidelium debita solitudine intendentes, statuimus, vt conuersis Iudæorum & Sarracenorum, qui plerumque post susceptionem baptismi mendicare propter rerum inopiam compelluntur, & ob hoc nōnulli eorum a receptione fidei retrahuntur, in hospitalibus & piis locis prouideatur in necessariis, secundum facultatem & sufficientiam reddituum eorumdem, cuius ordinationem in locis non exemptis discretioni & arbitrio diœcesanorum ducimus committendam: alii tamen qui apti fuerint ad proficiendum in artificiis aliquibus, per rectores hospitalium prædictorum ponantur & deputentur ad scientias, vel ipsa artificia addiscenda, quibus prouideatur in necessariis, quousque in tantum in eis profecerint, quod de scientia vel de artificio commode valeant sustentari. Illis vero non teneantur dicta hospitalia prouidere, qui ante conuersionem aliqua artificia sciuerint, de quibus viuere valeant competenter: fiat tamen talibus in principio de hospitalium bonis aliqua moderata subuentio, ad habendum instrumenta necessaria pro suo artificio exercendo.

De bonis autem talium conuersorum fiat quod circa hoc Canones decreuerunt. Vt vero prædicta hospitalia ad sustentationem ipsorum sufficere valeant, & etiam aliorum, prælati indulgentias concedant eis qui talibus conuersis benefecerint: de-

Concil. Tom. 29.

○

putantes aliquos probos viros, qui eleemosynas huiusmodi colligant, & eis pro suis necessitatibus administrent. Vniuersos etiam ecclesiarum prælatos monemus & hortamur in Domino Iesu Christo, vt conuersis huiusmodi, qui ad clericatum apti fuerint, & clericatum ipsum recipere voluerint, de beneficiis ecclesiasticis suæ conditioni & merito competentibus studeant prouidere.

Prædicationis officium, quod exerceri non debet nisi ab idoneis & literatis personis, & eis dumtaxat, quibus per prælatos seu de iure aut priuilegio specialiter est commissum, Iudæis & Sarracenis conuersis penitus interdiciamus, nisi eis qui examinati & approbati fuerint per prælatos, & tales inuenti, quod sine errore & scandalo fidei infideles conuincere possint & sciant per scripturas, & maxime ex codicibus eorumdem. Prælati etiam interdiciamus, ne ipsis conuersis literas concedant super licentia prædicandi dictis infidelibus, nisi probati & examinati fuerint, vt superius est expressum.

Aduersus Iudæorum & Sarracenorum induratum malitiam, (qui sub velamine medicinæ, chirurgiæ & apothecariæ callide infidiantur & nocent populo Christiano, dum eis medicamenta* proponant, ex quibus nonnunquam pericula mortis incurrunt) sanctorum patrum Canones salubriter prouiderunt, prohibentes, ne Christiani eos in infirmitatibus suis vocent, aut ab eis recipiant medicinam. Quia vero prædicti Canones propter prælatorum negligentiam non seruantur, in virtute

* f. proponant.

ANNO
 CHRISTI
 1122.

sanctæ obedientiæ præcipiendo mandamus, vt præ-
 lati ipsi præcepta Canonum tam circa prædicta,
 quam circa eorumdem euitanda cibaria, per censu-
 ram ecclesiasticam faciant inuiolabiliter obseruari.

Damnandæ cupiditatis iniquitas, qua mercato-
 res Christiani victualia deferunt Sarracenis, nota-
 bile damnum* afferunt Christianis, dum ex hoc &
 Sarracenorum releuatur inopia, & terra Christia-
 norum victualibus sibi necessariis vacuatur. Cum
 igitur præmissa fieri tempore guerræ sint a iure
 prohibita, prælatis omnibus & singulis præcipimus
 & mandamus, vt committentes præmissa excom-
 municatos in suis ecclesiis faciant publicari. Sen-
 tentia autem huiusmodi in cathedralibus & paro-
 chialibus ecclesiis, & specialiter partibus Sarrace-
 norum vicinis, saltem quater in anno solenniter pu-
 blicetur.

X X I I .

Lex continentia, & tori coniugalis fidelitas
 quandoque per concubinarium abusum, quando-
 que per secundas nuptias, quas plerique de facto,
 cum de iure non possint, contrahunt contra legis
 diuinæ præcepta, indebite violatur. Ideoque statui-
 mus, vt quicumque coniugatus concubinam pu-
 blice detinere præsumpserit, vel coniugatus, aut
 non coniugatus concubinam infidelem præsum-
 pserit detinere, tam ipsi quam ipsæ eo ipso senten-
 tiam excommunicationis incurrant. Prælati vero
 sententiam huiusmodi in ecclesiis faciant sæpius pu-
 blicari.

X X I I I .

Execrabilem quorumdam Christianorum abu-

Concil. Tom. 29.

O ij

sum, quo nonnulli Christianos rapiunt vel furantur, & eos Sarracenis vendunt, aut aliter quomodocumque trahunt, abhorrentes, statuimus, vt nullus Christianus prædicta vel aliquid prædictorum exercere audeat: alioquin in sententiam excommunicationis incidat ipso facto; & quod postquam a dicta sententia absolutus fuerit, nisi prius satisfecerit, careat ecclesiastica sepultura. Prælati sub interminatione diuini iudicii præcipimus & mandamus, vt filios eorum, videlicet qui prædictis modis subtractos Sarracenis tradunt, cum affectu vsque ad tertiam generationem ad sacros ordines & ecclesiastica beneficia non admittant. Sententia vero huiusmodi in cathedralibus ecclesiis maxime partibus Sarracenorum vicinis, saltem quater in anno solenniter publicetur.

Ex frequentibus prælatorum querelis percipimus, quod nonnullæ religiosæ personæ exemptæ & non exemptæ, ecclesias, decimas & alia ecclesiarum & prælatorum bona mobilia & immobilia tam notabili læsione violenter vsurpant & iniuste detinent occupata. Vt igitur tales iniuriatores poena puniantur canonica, & ecclesiæ ab iniuriis ac molestiis releuentur, præcipimus, vt prælati constitutionem felicis recordationis domini Clementis papæ V. quæ incipit: Religiosi: contra tales in ecclesiis suis publicari faciant diebus dominicis & festiuis, & incidentes in eiusdem constitutionis poenas, excommunicatos & suspensos nominatim faciant publice nuntiari.

ANNO
 CHRISTI
 1322.

XXIV.

Cum sortilegorum, maleficorum, incantatorum superstitiosa perniciēs sit reprobata a iure canonico & ciuili, & in his a pluribus excedatur, præfenti constitutione firmiter inhihemus, ne aliqui ad huiusmodi sortilegos, maleficos, incantatores, diuinatores accedere, aut ab eis super suis vel aliorum actibus consilium petere præsumant: alioquin tam ipsi, quam ab eis consilia requirentes ipso facto sententiam excommunicationis incurrant. Inhihemus insuper sub excommunicationis pœna, ne aliquis attendat auguriis, aut in agendis secundum augurium consilia dirigantur. Prælati vero & prædicatores verbi Dei in suis sermonibus auguria dissuadeant omnibus Christianis.

XXV.

Cum per sanctorum patrum statuta præcipiatur, vt ecclesiæ in suis actibus materiæ mature procedatur, statuimus, vt purgatio canonica in causis sacrilegiorum vel aliis quibuscumque nullatenus indicatur, nisi tali casu, pro quo de iure sit purgatio indicenda.

XXVI.

Vulgaris purgationis abusum per Canones interdictum, quo suspecti de criminibus ad se purgandum ferrum candens, aut aquam feruentem accipiunt, detestantes, statuimus, vt mandantes talem purgationem fieri, tenentes, exhibentes, custodientes, accipientes ad hoc ferrum vel aquam huiusmodi, cum his Deus tentari videatur, & innocentes in huiusmodi purgationibus sine demeri-

to puniantur, in sententiam excommunicationis incidant ipso facto, & nihilo minus sæpius excommunicati publice nuntientur.

ANNO
CHRISTI
1322.

XXVII.

Pœnitentiæ sacramentum, quod omni fideli, postquam ad annos discretionis peruenerit, est necessarium ad salutem, a nullo est aliquo modo negligendum. Ideoque vniuersis ecclesiarum rectoribus sub pœna excommunicationis districte præcipiendo mandamus, vt constitutionem generalis Concilii, quæ incipit: Omnis vtriusque sexus: maxime quo ad pœnas non confitentium, aut non communicantium, quæ sunt, vt viuentes ab ingressu ecclesiæ arceantur, & morientes careant ecclesiastica sepultura, singulis dominicis diebus a septuagesima saltem vsque ad pascha in suis ecclesiis publicent, & in aliis locis, vbi hoc viderint expedire.

Et ego Roman. quondam magistri Oddonis de Laude publicus apostolica & imperiali auctoritate notarius, prædictas constitutiones, prout in ipsarum originali correcto vidi & legi de mandato, auctoritate & commissione reuerendi in Christo patris & domini, domini Guillermi episcopi Sabiniensis, apostolicæ sedis legati supradicti, in præsentia discretorum virorum domini Raimundi Flori canonici Compostellani capellani, & Stephani de Lilio archipresbyteri de Gomera Oxoniensis diocesis, clerici ipsius domini legati, testium ad hoc vocatorum & rogatorum die secunda mensis Septembris anni & pontificatus prædictorum,

ANNO
CHRISTI
1322.

mihi & Bertrando notario publico infrascripto factis, cum eodem Bertrando fideliter auscultavi. Et quia ipsas cum prædicto originali concordare inueni, in testimonium præmissorum me subscripsi, signumque meum hic & in fine cuiuslibet folii præsentium constitutionum vsque ad medieta-tem apposui consuetum. Et in vberiore certitudinem præmissorum, dictus dominus legatus duxit sigillum suum præsentibus foliis in filo colligatis appendi.

Et ego Bertrandus Vanchi Dechanensis Castro, clericus Treuirensis diocesis, publicus apostolica & imperiali auctoritate notarius, prædictas constitutiones, prout in ipsarum originali correcto vidi & legi de mandato, auctoritate, &c.

ANNO
CHRISTI
1324.

CONCILIVM TOLETANVM
AVCTORITATE IOANNIS ARCHIEPISCOPI
& primatis Toletani celebratum anno Domini
MCCCXXIV. tempore Ioannis papæ XX.

IN NOMINE DOMINI, AMEN.

ISTÆ SVNT CONSTITVTIONES PER reuerendum patrem & dominum, dominum Ioannem miseratione diuina Toletanum archiepiscopum, primatem Hispaniarum ac regni Castellæ cancellarium, factæ ac editæ in Concilio per eum apud Toletum celebrato anno Domini millesimo trecentesimo vigesimo quarto, vigesimo primo die mensis Nouembris, qua die dictum Concilium extitit terminatum.

TITVLI CAPITVLORVM.

- I. *Vt episcopi vocati ad Concilium veniant.*
- II. *De vestibus clericorum.*
- III. *Vt clerici fructibus capell-*
- IV. *Vt nullus curatum beneficium administret, nisi ante legitime per episcopum diocesani in-*